SVOBODA — СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 143. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 30, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 30-го ЛИПНЯ 1991 Ч. 143. РІК XCVIII.

Сестру Кекилію переобрано президентом Менор коледжу

Сестра Кекилія

Дженкінтавн, Па. — Минулого червня на своїх нарадах Рада Директорів Менор Джуніор коледжу вдруге переобрала Сестру Марію Кекилію Юрасінську, ЧСВВ Чину св. Василя Великого, на шестирічну каденцію президента коледжу.

Впродовж своєї першої каденції на посту президента Сестра Марія Кекилія досягла великих успіхів в ділянці освіти та інших, які є конечними коли йдеться про виховання не тільки однонапрямного професійного спеціаліста, але також людину амбітну та водночас самокритичну із самостійним думанням. Вона скріпила фінансову базу коледжу, причинилася до зросту числа студентів, за її керування школа отримала реакредитацію від Асоціації коледжів і шкіл середніх стейтів, відсвятковано величаво 40-ліття заснування школи, збільшено стипендійні фонди, поширено освітню програму, введено нові курси українських предметів, а крім цього вмонтовано нові комп'ютери марки IBM, як також введено цілий ряд спортових зайнять.

Не можна поминути й того, що Сестра Кекилія докладає всіх зусиль, щоби якнайбільше пропагувати серед студентів справу української ідентичності. Для цього організує щорічні українські фестивалі, виставки писанок і курси.

Треба також підкреслити, що Сестра Кекилія є першою випускницею цієї ж школи, яку іменовано та переобрано президентом. Бакалявреат з ділянки історії Сестра Кекилія отримала в університеті Віллянова, а в університеті Темпл закінчила всі потрібні курси для отримання наукового ступення докторату з американської суспільноетнічної історії. У 1974-75 році Сестру Кекилію визнано визначним педагогом Америка.

Протестують проти танкової дивізії

Кривий Ріг (УНІАР). — Тут 23-го липня під час засідання під час засідання сесії Міської Ради біля будинку відбулося пікетування, організоване активістами Руху та УРП. Учасники пікету тримали гасла з протестом проти розташування в Кривому Розі танкової дивізії, яку переміщують сюди з Німеччини.

На сесії виступив голова Міської Ради Олександер Половина, який зачитав заяву з протестом проти введення танкової дивізії. Він також наголосив на праві вивісити українські національні прапори на будинках усіх райвиконкомів та на будинку Міської Ради.

На площі перед Міською Радою відбувається ще одна акція протесту. Безробітний Олександер Липко розпочав голодівку, протестуючи проти порушення прав людини на працю і житло, оскільки йому відмовляють у праці і позбавляють житла, не зважаючи на позитивне рішення міського суду.

ПОЇЗДКА НА ДЕНЬ СОЮЗЯНКИ

Ню Йорк. — Окружна Управа Союзу Українок Америки в Ню Йорку влаштовує в неділю, 18-го серпня, одноденну прогулянку на Союзівку, де відзначатиме День Союзянки. Місця в автобусі, який виїде о год. 7:30 ранку з-під домівки СУА (108 Друга авеню) слід замовляти, висилаючи чек, виставлений на UNWLA в сумі 18 дол. на адресу: Lidia Zakrewsky, 62-68 81 st. St., Middle Village, N.Y. 11379. За додатковими інформаціями слід телефонувати (718) 426-9279 або до Анни Рак (212) 355-6038.

Закликають Президента стрінутись з представниками Руху в Києві

Вашінґтон. — Керівники Гельсінкської комісії, сенатори Денніс ДеКонсіні і Алфонс Д'Амато та члени Палати Репрезентантів Стені Г. Гоєр і Дон Риттер, послали президентові З'єдинених Стейтів Америки Джорджові Бушеві дружнього листа з порадами напередодні його поїздки до Совєтського Союзу на вершину зустріч з президентом СССР Міхаїлом Горбачовим.

Враховуючи теперішню дещо складну ситуацію в Совєтському Союзі, не тільки економічну, але в першу чергу політичну та внутрішню боротьбу в середині Комуністичної партії, Гельсінкська комісія для справ безпеки і співробітництва в Европі нагадує Президентові ЗСА, що він має за завдання пригадати совєтським відповідальним чинникам про важливість пошанування прав людини і народів в Совєтському Союзі.

Комісія пригадує про дальші приховані від людського ока і ока західнього світу брутальні виступи совєтських військ Міністерства внутрішніх справ у Прибалтиці, ліквідацію диків, які раніше належали прибалтійцям, зудари з прикордонниками тощо. Совєтському урядові треба нагадати також про його зобов'язання щодо еміграційних справ, які все ще контролюють державні органи безпеки (КҐБ), заставляючи совєтських громадян дуже часто чекати на виїзд за кордон по три до п'ять років. У листі згадується про Шевченка, Левченка, Шеймова, Новікова та інших, яким взагалі совєтська влада не дає дозволу на відвідини рідних в ЗСА чи Канаді, і Александра Голдовіча, який намагався при допомозі малого човна передістатися до Туреччини, а звідтам на волю.

Комісія звертає увагу на порушення прав людини в Азербайджані, Вірменії та інших республіках.

„Вкінці ми закликаємо Вас, — говориться у зверненні комісії, — щоб Ви будучи в Києві, зустрілись окремо з представниками Народного Руху України і з іншими демократичними представниками, які творять опозицію в парляменті України до комуністичної більшости, серед яких є кільканадцять осіб, які відбули довге покарання у совєтських концтаборах і є справжніми подвижниками демократичного руху України. Якщо б Вам дозволив час, ми пропонуємо зустріч з жертвами чорнобильської атомової катастрофи".

Комісія побажала Президентові щасливої дороги і успіхів у важливій політично-державній місії.

УАПЦ в Україні відзначила річницю проголошення суверенітету

С. Бавнд Брук, Н.Дж. (Патріярша Канцелярія). — Як повідомив в телефонічній розмові з Києва секретар Всеукраїнського Братства св. Андрія Володимир Кательницький, провід і віруючі Української Автокефальної Православної Церкви відзначили 16-го липня першу річницю проголошення державного суверенітету України.

Урочистості, які проходили в рамках всеукраїнських святкувань, розпочались в церкві св. Іоана Богослова — трапезний колишнього Свято-Михайлівського монастиря. Богослуження і Молебень очолив Патріярх Київський і всієї України Мстислав. У своєму слові до віруючих глава УАПЦ сказав, що Господь допоміг зробити черговий крок до ще далеко не доскональої суверенности України. Він також заявив, що очолена ним Церква, яка в своїй розбудові ще досі стикається з великими труднощами, хотіла б користатися тими законами держави, які творять основу її суверенности.

По полудні, на Площі Незалежности, де зібралося біля 60,000 народу, Патріярх Мстислав повторив сказані ним раніше слова та висловив надію, що минулорічне проголошення суверенітету буде вже останнім на шляху до повної державности многостраждального українського народу. Уділивши присутнім своє патріярше благословення, він закликав їх горнутися до рідної Української Автокефальної Православної Церкви.

(Закінчення на стор. 3)

ДОГОВІР ПРО ЗМЕНШЕННЯ ОЗБРОЄНЬ ГОТОВИЙ ДО ПІДПИСАННЯ

Женева. — Після кількох днів наполегливої праці совєтської і американської груп спеціялістів, тут завершено підготову остаточного тексту договору про зменшення стратегічних наступальних озброєнь (СНО). Аж до неділі, 28-го липня, не припинялися цілодобові консультації і обговорення. Експерти повинні були відбразити в підсумковому тексті угоди останні його аспекти, про які домовилися американські і совєтські президенти на зустрічі у Лондоні.

У понеділок, 29-го липня, президент ЗСА Джордж Буш прибув до Москви, а підписання договору СНО відбудеться у середу, 31-го липня. Новий договір — це перша угода, яка передбачає скорочення запасів нуклеарних ракет далекого засягу дії. Текст договору і зв'язані з ним протоколи займають 600 сторінок. Спеціялісти називають цю угоду найбільшою за обсягом і найскладнішою із всіх будь-коли досягнутих в ділянці роззброєння.

У понеділок рано у совєтській місії при ООН у Женеві ще раз зустрілися керівники американської і совєтської груп — Лінтон Брукс і Юрій Назаркін. В год. 11-ій ранку відбулася зустріч делегацій, по 30 осіб з кожної сторони.

Підписання договору у Москві завершує дев'ять років переговорів. Вони почалися 29-го червня 1982 року, але були перервані за півтора року. Совєтські представники відмовилися продовжувати переговори про ракети середнього засягу на знак протесту проти розміщення З'єднаними Стейтами крилатих ракет і „Першингів-2" у Західній Европі. Переговори відновилися 12-го березня 1985 року, через день після приходу до влади Міхаїла Горбачова.

В цілому договір передбачає скорочення американських нуклеарних ракет, бомбардувальників і стратегічних підводних кораблів на 28 відсотків, а совєтських — на 35 відсотків. Кількість американських балістичних ракет зменшиться на 39 відс., а кількість совєтських ракет цього типу — на 48 відс., що приведе до паритету стратегічних озброєнь.

Р. Стравс виступає проти економічної допомоги СССР

Вашінґтон. — Кандидат на пост амбасадора ЗСА у Москві Роберт Стравс виступив перед сенатською Комісією закордонних зв'язків і сказав, що він є переконаним противником надання Совєтському Союзові широкої економічної допомоги. Сенатська Комісія розглядає кандидатуру Р. Стравса на пост амбасадора і повинна рекомендувати його для затвердження в Сенаті. Стравс заявив, що його скептицизм спирається на аналізі стану економіки СССР. Він сумнівається в можливості швидкого і безболісного переходу совєтського суспільства до ринкової економіки.

Кандидат на пост амбасадора підкреслив, що американські промисловці мають повного побоюватися вкладати гроші в совєтську економіку, яка, як висловився Стравс, „перебуває в стані вільного падіння". Бюрократія в СССР, додав Стравс, і далі має силу, а народ розчарований роками безплідних реформ, точніше видимістю реформ. В тій ситуації вкладати гроші в СССР, зауважив він, це все одно, що кидати їх на вітер.

Однак, сказав Стравс, якщо Совєтський Союз серйозно вирішить піти на економічні реформи, ЗСА повинні надати йому значну допомогу. Звичайно, визнав майбутній амбасадор, посольство ЗСА в СССР повинно допомагати американським підприємцям, які вирішили зайнятися бізнесом у Совєтському Союзі, але розраховувати треба на скромні проєкти, а не на широкомаштабну допомогу.

Стравс обіцяв, що якщо Сенат затвердить його кандидатуру, він відмовиться від кількох постів, які він займає в американських корпораціях, а також продасть акції компаній „Пепсіко" і „Арчер Деніелс Мідленд", які провадять справи із Совєтським Союзом.

СССР готовий продати 30 відсотків акцій автомобільного заводу

Москва. — Стів Лор, кореспондент газети „Ню Йорк Таймс", повідомив у числі з 24-го липня, що совєтський уряд розглядається за кордоном за „капіталістами", які хотіли б купити принаймні 30 відсотків Волзького автомобільного заводу, очевидно, разом з назвою італійської автомобільної компанії „Фіят", з участю якої в 1960-их роках був збудований цей завод в місцевості, яку назвали Тольятті.

Совєтська преса інформує, що охочий купити ці акції мусить бути приготований витратити приблизно один, або й більше біл. дол., бо підприємство є в занедбаному стані і започаткувати там продукцію автомобілів може тільки більйонова компанія, або індивідуальний більйонер. Зрештою продаж колись побудованих італійцями, китайцями, корейцями, східніми німцями та іншими підприємствами продаються в Совєтському Союзі охоче і така продаж не становить в СССР ніякої новини.

Згаданий кореспондент пише, що уряд СССР мабуть хоче позбуватися в

(Закінчення на стор. 3)

НАЙБЛИЖЧИЙ ДОРАДНИК М. ҐОРБАЧОВА, А. ЯКОВЛЄВ ПОКИНУВ УРЯДОВИЙ ПОСТ

Москва. — На передодні вершинної зустрічі між президентами З'єднаних Стейтів Америки і Совєтського Союзу, тобто між Джорджем Бушем і Міхаїлом Горбачовим, Александер Яковлєв, найблищчий співробітник, дорадник і співархітектор „перестройки", покинув свій урядовий пост, правдоподібно з протесту глибокого непорозуміння в Центральному Комітеті КПСС, яке ледве чи можна буде поладнати, а на 29-му з'їзді Комуністичні партії, заповідженому на листопад цього року, може дійти до розколу, або як сказав Володимир Івашко, заступник Горбачова, до створення кількох фракцій в КПСС.

Поінформовані особи, знавці підсовєтської проблематики і західні дипломати в Москві натякають на іншу причину відходу Яковлєва з уряду. Він, мовляв, незадоволений, поведінкою самого М. Горбачова, його заскакуванням ЦК КПСС все новими і новими ідеями і програмами з допомогою дев'ятьох республік СССР, які нібито погодилися підписати союзний договір і яких совєтський президент все збирав у своїй віллі тоді, як треба було протиставитись консерватистам в ЦК КПСС. Яковлєв мав заявити одному із західних кореспондентів, прізвища якого не згадується, що М. Горбачов все ставив на друге місце Комуністичну партію, генеральним секретарем якої він є, а натомість висував наперед свої власні амбіції, кволі економічні програми, які закінчувалися посланими Совєтського Союзу.

Крім того, на думку Яковлева, М. Горбачов веде „боротьбу на шаблі" з президентом Російської федерації Борисом Єльциним. У п'ятницю, 26-го липня він заявив на форумі ЦК КПСС, що буде боротися до переможного кінця проти заряджения Єльцина про виникнення комуністичних клітин з робітничих об'єднань, профспілок, підприємств, тощо, а у відплату Єльцин сказав, що не підпише союзного договору поки в його проєкт не буде вставлено параграфу, що республікам підлягають усі добри ва розположені на території республіки. Яковлєв протестував проти одної і другої заяви і закликав „приятелів" Єльцина і Горбачова до розуму.

Не зважаючи на те, що Яковлєв не схвалював двобою Горбачова з Єльциним, він заявив групі журналістів, що „дійсно для чого потрібні комуністичні клітини в колгоспах, на підприємствах, фабриках тощо. Хіба для зайвої витрати грошей і для втримання та поширення групи партократів і неробів". Інші совєтологи кажуть натомість, що Яковлєв, який допомагав у створенні Демократичного руху, сам незабаром там опиниться, бо він належить до старої гвардії большевиків і всякі іновації йому не подуші, особливо остання пропозиція М. Горбачова про поділ влади між центром і республіками, які проголосили свій суверенітет і не хочуть більше бути тільки знаряддям кремлівського центру. На запитання кореспондентів чи не існує такої можливости, що Горбачов сам колись очолить Демократичний реформістський рух, Яковлєв відповів „Ні", але не хотів цієї справи коментувати.

Резиґнація Яковлєва це складне питання, — кажуть аналітики, — хочби тому, що генеральний секретар ЦК КПСС відносно добре вийшов на пленумі КПСС і його в СССР і на Заході вважають покищо перемогою цем.

Багато дечого залежить від висліду переговорів між Горбачовим і Бушем, які розпочалися у понеділок, 29-го липня.

В АМЕРИЦІ

У ЧЕТВЕР, 25-ГО ЛИПНЯ, федеральний суддя Герольд Грін, який в 1984 році відповідав за легальний процес розділення Американської телефонічної та телеграфічної компанії, легально усунув дотеперішні заборони сімом реґіональним телефонічним (Белл) компаніям пропонувати своїм клієнтам такі послуги, як домашне банкування та електронічне купування. Одначе ті, що виступають проти надання таких прав цим телефонічним компаніям, включно з пресовою індустрією та телефонічними фірмами далекого віддалення, відразу заявили, що будуть вносити судові апеляції в цій справі. Вони уважають, що надання цим компаніям таких прав загрожує створенням місцевих монополій.

ДЕПАРТАМЕНТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я та людських послуг видав нові правила, які гостро обмежують поширене в ЗСА лікарями практикування відсилати пацієнтів Медікер і Медікейд до клінік та інших інституцій охорони здоров'я, в яких ці ж лікарі є спільниками. У багатьох випадках ці додаткові бадання, обстеження чи пересвітлення не є конечними тільки звичайним надужиттям програм державного забезпечення, що в результаті коштує уряд мільйони долярів, кожного року. Нові правила ввійшли в життя вже в понеділок, 29-го липня.

ДЕМОКРАТИЧНІ ЧЛЕНИ СЕНАТУ і Палати Репрезентантів запропонували схвалити продовження виплат безробітним, які не працюють понад пів року. Республіканці висували цілий ряд застережень в цій справі, але публічно опонувати таки не відважилися, а зокрема після того коли сенатська Комісія фінансів цю пропозицію схвалила, бо п'ять із дев'яти республіканців причилися до 11-ох демократів. Це рішення буде коштувати уряд 5.8 біл. дол. Офіційні чинники говорили про можливість президентського вето, але це рішення ставить Уряд президента Джорджа Буша в досить складне становище.

ШЕФ ШТАБУ АМЕРИКАНСЬКИХ збройних сил ген. Колін Повелл заявив минулого тижня, що військо ЗСА є готове допомогти совєтській армії перетворити її майно для цивільного вжитку. Перебуваючи на шестиденній поїздці в СССР, він сказав кореспондентам засобів масової інформації, що американські збройні сили можуть допомогти, чи порадити, але кінцеве рішення про те, чи вона хоче такої переміни мусить зробити совєтська армія.

УРЯД У СВОЄМУ НАМАГАННІ побороти широко розповсюджену індустрію підроблювання американських долярів почав друкувати нові 100-долярові банкноти, які мають дуже непомітні окремі позначення. Як твердять офіційні чинники, підробити такі банкноти є неможливо. Секретар державного скарбу Ніколас Брейді заявив, що всі банкноти, крім однодолярівки, будуть мати ці забезпечені позначки протягом наступних трьох до п'яти років.

В УКРАЇНІ

(З повідомлень УНІАР)

Івано-Франківське. — Тут 19-го липня комуністи урочисто зустріли першого секретаря ЦК КПУ Станіслава Гуренка. Зустрічали його і представники демократичних організацій, керовані Рухом, які вийшли з альтернативною акцією-пікетом з антикомуністичними гаслами і транспарантами. С. Гуренко не наважився вийти до пікетувальників, обмежився споглядання з вікна залізобетонної споруди обкому КПУ.

Херсон, 18-го липня. — Тут в обласній лікарні, на базі відділу радіонуклідної діягностики, вступив у дію єдиний у СССР магнеторезонансний томограф виробництва фірми „Філліпс". Але відвідувачами навряд чи будуть жертви чорнобильської катастрофи, бо в області охочіше приймають тюменських нафтовиків. На околиці Херсону, не зважаючи на протести громадськости, виростає ціле селище переселенців з Тюмені. На Херсонщині є сотні незаселених котеджів, у які можна б переселити людей із чорнобильської зони. Народний депутат України від Херсонщини, начальник політуправління Київської військової округи Борис Шаріков так і не висловив свого становища до назви держави, конституції України, до права громадян на приватну власність тощо. З невідомих причин генерал був відсутній у парляменті в час голосування. Генерал Шаріков 16-го липня вирішив відвідати своїх виборців. У Херсонському райвиконкомі депутат зустрівся з деякими виборцями, потім провідав жниварів під Каховкою, де подарував комбайнерові Олексієві Шибунові запальничку і пачку цигарок „Столичне".

Чернівці. — Тут 21-го липня відбулася звітно-виборна конференція обласної організації УРП. Із звітом про діяльність УРП на Буковині виступив голова обласної організації УРП Володимир Андрушко. Обрано Раду та заступника голови — ним став депутат Міської Ради, юрист Ігор Бибих. Конференція вирішила негайно розпочати кампанію за відкликання народного депутата України, члена „групи 239" Івана Бойка. Після конференції учасники та гості провели пікетування в центрі міста, протестуючи проти побиття людей та арешту Степана Хмари 18-го липня у Києві, а також проти арешту Олеся Сергієнка.

Одеса. — Тут 18-го липня міська газета „Вечерняя Одесса" повідомила, що до міста приплив теплохід, на борту якого учасники міжнародного круїзу „Спадщина-91", присвяченого 100-літтю першого поселення українців у Канаді. Серед учасників — письменники, бізнесмени, фермери, медичні працівники. Їхній шлях проліг через Черкаси, Кременчук, Київ, Запоріжжя, Херсон. Одеський відділ Товариства „Україна" підготував для гостей культурну програму з екскурсіями по місту і відвіданням театрів. Круїз „Спадщина 91" закінчиться у Дніпропетровському. У приміщенні одеської крайової організації Руху 17-го липня відбулося чергове засідання бюоку „Демократична Одеса", на якому ухвалено заяву під заголовком: „Припинити антиукраїнські провокації". У заяві сказано, що громадяни Одеси на мітингу 16-го липня ухвалили резолюцію з протестом проти антиукраїнської кампанії, яку проводять совєтська телевізія та газети. Їхня кампанія спрямована на розпалювання міжнаціональних конфліктів у республіці й формування „образу ворога" в обличчі українського народу, який не бажає підкорятися імперському центрові, віддавати на пограбування землю і скарби України.

ВІДКОЛИ ЗАКІНЧИЛАСЯ війна у Перському затоці, опозиція Саддама Гуссейна вже тричі організовувала замахи на диктатора, щоправда — безуспішні.

На Союзівці виступлять Л. Гаврилюк та П. Гончаров

Лідія Гаврилюк

Союзівка. — Тут у суботу, 3-го серпня, в залі „Веселки" відбудеться концерт Лідії Гаврилюк (сопрано); партію Фортепіяно виконуватиме Павло Гончаров. Початок о год. 8:30 вечора.

Після концерту — забава під звуки оркестри „Два Кольори". В суботу і неділю, 3 - 4-го серпня, в головному будинку оселі проходитиме виставка Олександра Іванів.

У СВІТІ

ПОСТИЙ В ЦЬОМУ РОЦІ атомовий вибух провела Франція на атолі Муруроа у Французькій Полінезії. Потужність вибухового пристрою становила 50 кілотонн.

МІНІСТЕР КУЛЬТУРИ і культів Молдови Іон Онгуряну і міністер культури Румунії Андрей Плеша підписали угоду, яка передбачає створення культурної конфедерації між Румунією і Молдовою.

МІНІСТЕР СІЛЬСЬКОГО і лісового господарства Фінляндії Мартті Піра повідомив, що в обмін на совєтську нафту Фінляндія дасть Совєтському Союзові до 100,000 тонн зерна.

ПОСПРИЯТИ У ПІДВИЩЕННІ безпеки Ігналінської атомної електростанції в Литві вирішила одна з найбільших японських електротехнічних компаній „Токіо денйоку". Вона допоможе технічно вдосконалити системи безпеки станції, навчити її спеціялістів, як вони мають діяти у надзвичайних обставинах.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Президент Чехо-Словаччини про Совєтський Союз

У „Ню Йорк Таймсі" з 24-го липня ц. р. появилася стаття Вацлава Гавела, колишнього політичного в'язня, драматурга, одного з передових інтелектуалів у проводі колишньої комуністичної держави у самому центрі Европи. Нічого й казати, що Вацлав Гавел знає істоту комунізму, відносини в Совєтському Союзу та всю тамошню політичну й економічну проблематику краще, як будь-котрий із членів „великої сімки", яка нараджувалася у Лондоні. Стаття Гавела писана перед цією Лондонською конференцією, але вона актуальна на нинішній і на завтрішній день. Варта познайомитися з поглядами цієї історичної постаті, з поглядами, під якими можна вповні підписатися. Стаття Гавела займає майже цілу сторінку „Ню Йорк Таймсу", то можна подати тільки короткий її зміст.

Стаття Гавела ілюстрована карикатурою Міхаїла Ґорбачова, похмура округла голова якого вистає з бочки без дна: з-під бочки вистають босі ноги, а Ґорбачов простягає праву руку, як прощак — у лівій тримає московську шапку. Зміст статті відповідає її заголовкові: „Парадокси допомоги". Таким найбільшим парадоксом є, що фінансова допомога, яку прагнув Ґорбачов, пішла би у практиці на скріплення комунізму у Совєтському Союзі, коли в інтересі демократичного світу лежить перетворення Східньої Европи на демократію, яка включилась у ввесь демократичний світ.

Гавел перестерігає Захід не давати ніякої фінансової допомоги совєтському центрові, тільки безпосередньо окремим республікам. Не вільно давати будь-яку допомогу Москві на основі обіцянок і плянів, тільки після їхньої реалізації. З початком минулого року не було ще відомо, кудою піде імперія. Тепер воно вже прояснилося. Гавел прикладає велику надію на протикомуністичну організацію, у проводі якої станули Едуард Шеварднадзе і Боріс Єльцин. Він не виключає, що і сам Ґорбачов збагнув уже, що СССР мусить здемократизуватися — тільки ще не знає як це робити. Гавел — президент Чехо-Словаччини не критикує президента совєтського Союзу — воно недопускальне у взаєминах між країнами, які обмінялися амбасадорами. Вийняток становить Саддам Гуссейн, якого Буш назвав брехуном і крутієм. Виминає теж називання Ґорбачова за іменем, але з цілої його статті виходить ясно, що він сприяє не Ґорбачову, генеральному секретареві Компартії СССР, а опозиції. Він уважає теж національні рухи в СССР як один із доказів, що процес демократизації Сходу Европи — „невідхильний". Гавел, мабуть, не виключає розвалу СССР, бо про це є згадка ніби мимоходом, що процес демократизації буде продовжуватися за Ґорбачова і після нього.

Автор найгостріше оцінив ситуацію в СССР, коли стверджує, що існують вже наявні приклади, як треба переходити з економічної контрольованої системи на вільний ринок і як треба ліквідувати комунізм. Цим живим прикладом є Чехо-Словаччина, Польща й Мадярщина. Вони, мовляв, з мінімальною допомогою з-закордону самі переживали перший важкий період зросту цін, ліквідації невиплатних підприємств, великого безробіття і переставлювання себе на інший спосіб думання і життя. Але тому ці три недавні комуністичні держави здобули довір'я у демократичному світі і тому розгорнувся щораз кращий товарообмін та імпорт-експорт прерізного краму, одинаково фабричного, як сільськогосподарського. Гавел звертає увагу, що раніше всі сателітні країни були тісно залежні економікою від Совєтського Союзу, — це увірвалося і на місце СССР прийшли контраґенти у вільному світі.

Вацлав Гавел не єдиний розумний державний муж у вільному світі. Кожний із семи державних потентатів, зібраних у Лондоні в половині липня ц. р., знав підсовєтську дійсність. кожний із них діставав звідомлення з своєї амбасади, зокрема інформації і звіти фахівців-економістів і треба позбутися наївної думки, ніби демократичний закордон менш ознайомлений із правдою про СССР, як ми. Нема кращого доказу на це, як факт, що ця „велика сімка" повелася супроти простягненої руки Ґорбачова докладно так, як це радив Вацлав Гавел, статті якого ніхто з них не міг читати. Повірмо Вацлавові Гавелеві, що без уваги на становище світу — комунізм у СССР мусить згинути.

Микола Бараболяк

ЩЕ ДО ПОЛІТИЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ І. ЮХНОВСЬКОГО

Нарешті! Врешті перший прояв справжнього державницького мислення у заявах наших партій в Україні і дискусіях у пресі. Досі були тільки фрази про „розвал" СССР, комплетний „розпад імперії", і постання, як „фіят", соборної, незалежної і т. д., і т. д., але як це мало би практично здійснитись, того питання мабуть незалежницькі елементи бояться заторкнути. Бояться, бо тут конечно виявити пристосування до дійсности, діяння у її параметрах, а це своєрідна „зрада". Зрадою уважається навіть допускати питання „союзного догору". Клич — відкинути! Гарно. Та відкинути, а не запропонувати водночас на місце ґорбачовського свого проєкту договору, для нас приємливого, це ховання голову у пісок. Не лиш Україна, але і балтійські республіки замотані у таке сталеве павутиння „союзної" псевдофедерації, що не підходити розумно і тверезо до процесу розмотання цієї чортівської спільноти, то потапати у політичній романтиці, яка нас б'є від тридцятих років.

На концепцію Ігоря Юхновського звернув увагу у „Свободі" з 11-го липня М. Світуха, де автор передав суцільно зміст цієї концепції, і деякі влучні завваги до неї. Автор звернув увагу на міжнародно-правні труднощі для її уведення в життя, як переняття міжнародних зобов'язань союзу, як передумову визнання незалежних республік іншими державами наладнання дипломатичного і консулярного представництва і подібне.

Тому, що я не можу собі уявити в нинішній міжнародній констеляції якогось магічного, чи радше чудесного переходу від нинішньої системи поневолення України до повної незалежности, мене турбує питання процесу зміни. На мій розсуд, І. Юхновський специзував стадію переходу вміло, і заразом реалістично, так що було б побажано, щоб його концепція не була тільки вправою у формуванні політичної думки, але була прийнята як основа її практичної реалізації. Гряде загроза, що ґорбачовський проєкт союзного договору може бути прийнятий. Наші патріотичні кола погрожують страйками, громадським непослухом і подібними заходами, але рахуючись із підсовєтською дійсністю на Україні, і не тільки на Україні, можна побоюватись, що навіть, коли б прийшло до нового референдуму в цій матерії, він буде для нас некорисним.

Тому, отже, що концепція Юхновського в основі реалістична і правильна, було б приємно почути, що цю концепцію промощує не тільки орган літераторів газети „Літературна Україна", але, що вона найшла широке відлуння в цілій Україні, що юристи юридично її оформили, та що цей проєкт передано до уваги верховним органам усіх інших 14-ти республік із метою його популяризації на терені цілого нинішнього СССР у цілому світі. Коли б перехідний період існування нової „співдружности" (мені більше відповідав термін „спільнота", бо спільнота це дуже гнучкий концепт — як, наприклад, Европейська спільнота — коли „дружність" — це більш інтимне, ціпкіше відношення!) М. Світуха має застереження стосовно запроєктованої Юхновським — „професійної армії стратегічної оборони. Коли така спільна оборона стратегічною зброєю існує, наприклад, в державах НАТО, то коли мілітарна спільність обмежилась тільки до стратегічної зброї, то це навіть конечність хоч би з уваги на міжнародну ситуацію та на настанову ЗСА до того роду брої, як теж уникнення „проліферації", (хоч Україна як у Декляраціі виреклась того типу зброї). Питання — чи п'яти років було б досить на переведення змін у „перехідному періоді? Та коли б цей період мусів тривати навіть дещо довше, то таки безболісна ліквідація СССР, була б не найгіршим способом розмотання так дуже здавалось би безнадійної ситуації.

Хоч автор „концепції" авторитетна людина, М. Світуха наче дивується, чому він не вийшов під авторитетом Народної Ради. Мені теж дивно. Чого члени цієї Ради чекають? Проєкт настільки розумний і поважний, що коли б його спопуляризувати у світі, можна надіятись, що він припав би до серця і міжнародним колам. Не ліквідуючи зразу СССР, контраґентом переходового договору наразі залишивсь би таки СССР як цілість, а й остаточний договір не розбивав би тої цілости зовсім, залишивши такий орган влади як Рада Керівників 15-ти держав із постійним виконним органом — Секретаріятом.

Проєкт Юхновського не тільки інтересний своїм змістом, але головно тверезістю підходу до метод здійснювання наших визвольних завдань. Коли студіював я цей проєкт, чомусь прийшов мені на думку проф. Михайло Грушевський. Інший академік. Політик із конечности, але як глибоко мислячий і у важких умовах революції — ефективний. Людина з досвідом і знанням, а не молодий студент чи людина обмеженого образування, не обізнана з політичною дійсністю, романтик з підходом „хочу — то так має — бути!" Юхновський був найвідповіднішим кандидатом на голову Верховної Ради УССР, якого, на жаль, партійці не допустили. Робиться радісно, коли обсервуєш на батьківщині такого рівня людей при творчій політичній праці. Тільки, щоб їх політичні невігласи, чи неуки не приглушували, та їм не бороздили!

Оксана Соколик

Квіти в руці

Село Зашків, недалеко, на північ від Львова. З горбочка вид чарівний. Великі озера, хатки біліють поміж зеленню, сріблом блистить на сонці церква. Квіти на поляні грають барвами, повітря насичене їх запахом. Здається, наче казки. Наче і не дійсність.

Сходимо до села. Дерева згинаються від вишень, гуси та каченята бігають по дорозі, бабуня веде корову на мотузку.

В центрі — церква, а недалеко від неї — родинний дім Євгена Коновальця. Підходимо і бракне нам повітря, стоїмо, не віримо...

Невелика хата, вибиті вікна, потріскані стіни. В садочку перед хатою — розбитий пам'ятник. Знищили людину. Знищили і пам'ятник. І тим поставили пам'ятник собі, своєму режимові, своїй владі... Пам'ятник — свідок ненависти.

Постумент мовчить. На ньому поставили відбиту від погруддя голову. Частини погруддя тут і там. А з боку лежить відломана рука, в яку хтось вложив квіти. Це потрясаюче. Весь пам'ятник в морі квітів, а збоку рука...

Входимо в музей — це колишнє мешкання беликої Людини. Скромне, невелике, в ньому багато фотографій з життя Є. Коновальця. Це частина нашої історії каже людина, яка відімкнуля музей. А багато ми мусіли сховати, бо боялися, що можуть знищити і це...

Чи ж правду можна знищини?

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

З ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРЕЖИТОГО

Виїзд українських спортових збірних Америки й Канади на 80-ліття святкування „Україна" у Львові — це доконаний факт, це вже історія, про яку згадувалося і згадується на сторінках щоденника „Свобода".

Всі ці до сліз зворушливі вітання, подив і признання для змагунів-гостей, які самі собі (їхні родичі) оплатили дорогу, щоб тільки побачити країну своїх предків та змагатися зі своїми ровесниками в Україні. Всенародне, патріотичне піднесення львів'ян, їхня притаманна ввічливість у пересічного українського туриста викликають почуття, мовляв, вільна ні відкого незалежна українська держава існує і діє!

Все це стало дійсністю для клівденських футболістів, відбиванкарок і тенісистів завдяки невтомній праці проводу УАСТ „Львів", а головно завдяки жертвенності спортових симпатиків і українських установ, перед яких завжди вів і веде „Батько-Союз", що на спортове вивінування змагунів (уніформи) переслав 350 дол. До цього також причинився 358-ий Відділ УНС „Львів" (секретар д-р Зенон Голубець), який жертвував на оголошення в ювілейному альманахові 260 дол.

Крім цього були такі датки: Українська Кредитівка „Самопоміч" 250 дол., Лейквуд Семент 100 дол., інж. Юрій Кап 100 дол., М. Трач 10 дол., Збіркова листа Віри Напори 175 дол., з якої юним футболістам уділено одноразову допомогу. Виготовлення пропам'ятних відзнак-емблем УАСТ „Львів" коштувало 260 дол. Рівнож з цих всіх обдарувань переслало до УСЦАК суму 200 дол.

УАСТ „Львів" цим шляхом висловлює вдячність всім нашим меценатам і рівночасно радіє, що молоді спортовці змогли пережити в Україні незабутні хвилини і доказати, що український спортовий дух у вільному світі, при не завжди сприятливих обставинах, розвивається і зберігає славні традиції.

Іван Росул,
союзовець і спортовець
Клівленд, Огайо

Михайло Калинський

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТ І СПРАВА СУВЕРЕНІТЕТУ

I

Спорт в Україні є інтеґрованим в політичну, економічну і мілітарну систему Совєтського Союзу і віддзеркалює її риси. Сконцентрувавши великі ресурси для підготови привілейованої еліти професійних атлетів, СССР добився світової гегемонії, прикриваючись фальшивим статусом „любительства" своїх змагунів. Успіх спорту вміло використовується у політичній пропаґанді як для внутрішнього, так і для зовнішнього споживання. Вдома спортивні тріюмфи офіційно реперезентували докази вищости соціялізму над капіталізмом, були допінгом совєтського патріотизму і одночасно знаряддям політичної інтеґрації. За кордоном олімпійські медалі совєтських чемпіонів створювали видимість успіху, яким мав трансформуватись в позитивне уявлення про СССР. Спорт завжди був тісно пов'язанмувати в позитивне уявлення про СССР. Спорт завжди був тісно пов'язаний з армією, що скріплювало воєнну машину.

Тексти постанов Центрального Комітету Компартії Совєтського Союзу створювали ілюзію піклування культури і спорту. На практиці не домінувала апологетика „великого" спорту, тобто спорту олімпійського. Хоч в звітах кількість фізкультурників зростала з року в рік, в країні спостерігався занепад масового спорту. Колишній голова Комітету фізкультури і спорту УССР визнав на сторінках газети „Правда", що „вислідн численних оглядів конкурсів (з фізичної культури і спорту — М. К.) підводились не по реальній участи людей, а по письмовим звітам..." То ж не дивно, що насправді спортом для здоров'я, згідно новим дослідженням, займається не більше як 6-8 відсотків населення, тоді як наше суспільство присипляли переможними рапортами, за якими кількість осіб, які „регулярно займаються фізкультурою" мало не перевищувало кількости населення. Згадаймо, що учасників однієї з перших Спартакіяд народів СССР офіційно було 100 мільйонів. Отже настав час визнати масовий фізкультурний рух мільйонів мітом породженими спортивними функціонерами. Недооцінка виховної, оздоровчої і соціяльно-економічної ролі фізичної культури призвела до значної фізичної деґрадації населення. Серед причин низької працездатности, малої тривалости життя в СССР (50-те місце в світі), є гіподинамія, дефіцит фізичної активности, надлишкова вага тіла.

Україна є друга за величиною слов'янською країною світу, в якій проживає понад п'ятдесят мільйонів людей. Вона є членом Організації Об'єднаних націй, ЮНЕСКО, але... не може виступати в Олімпійських ігрищах національною командою під своїм прапором. Чи може Україна не має своїх богатирів, а українцям забракло сили, витривалости та інших спортивних якостей? За кількістю здобутих медалей на всіх Олімпіядах українці виборювали для України місце в провідній десятці найсильніших країн світу. На Римській і Токійській Олімпіядах Україна була б п'ятою, а на Московській і Сеульській Олімпіядах — четвертою спортивною країною світу. І на всіх цих Олімпіядах українці боролись під чужим прапором і за чужий, не український авторитет в світі, бо в західніх країнах їх в основному уважають за росіян! Це сталося тому, що спортивна совєтська бюрократія в Москві одним розчерком пера позбавила можливости членства Федерації України в Міжнародних спортивних федераціях. Тому наші змагуни, виступаючи в складі об'єднаної команди, репрезентують Совєтський Союз. Коли совєтські танки хазяйнували на вулицях столиці Афганістану і Захід бойкотував Олімпіяду 1980 року, Москва, а не Київ вирішували участь наших атлетів. І навпаки, то ж Москва вирішила за спинами наших атлетів бойкотувати Олімпійські Ігрища в Лос Анжелесі, дарма, що для них це було втратою чотирилітнього циклу напружених тренувань і надій.

І в наступних Олімпійських Ігрищах 1992 року в Барсельоні Україні вже накреслено ту саму долю — репрезентувати совєтську імперію, хоч є дуже ймовірним, що шість з 15-ти республік будуть бойкотувати участь своїх атлетів в об'єднаній команді СССР. Це як відомо Литва, Латвія, Естонія, Грузія, Молдавія, Вірменія. Саме тепер вчасно пригадати, що коли офіційні спортові чинники України і пальцем не поворухнули в напрямку суверенітету українського спорту, зовсім інакше до цього поставилась українська діяспора.

Засноване в 1955 році Українська Спортова Централя Америки і Канади (УСЦАК) постала як послідовник Українського Спортового Союзу в Західній Україні та Ради Фізичної Культури на еміґрації. УСЦАК і її провід завжди кермувалися ідеєю, що „основним мотивом Ценралі є не тільки дбати про змаг здоров'я, тіла і духа української молоді, але в першу чергу змаг її національного духа".

Закінчення буде.

Михайло Калинський — доктор біологічних наук, професор біохемії, багато років завідував катедрою біохемії у Київському інституті фізичної культури. Стаття базована на доповіді, виголошеній на десятій щорічній конференції „Україна і Захід", що відбулась 17-го — 22-го червня ц. р. в Іллинойському університеті в Урбані.

Антоніна Литвин

Рідна мова

Ой, слова перлини у віночку клечення,
Джерело цілюще! Музика жива!
Розриваєш пута і прокляття зречення
Рідна моя мово, мудрість вікова!
На шляху пожежі, і турецька каторга,
І корчма жидівська, кримчаків аркан,
Унія шляхетська накидала зашморга
І в погорді, злісно плюндрував москаль.
Та джерел глибинних не всихало річище,
Набирали сили корені в землі,
Світить рідне слово — невгасиме вогнище
Крізь криваву низку бурь і лихоліть.
Ой, слова співучі, піснекрилі речення!
Джерело живмоще! Музика жива!
Устаєш нетлінна з попелища зречення
Українська мово, пісне світова!

Роман Рахманий

У ПОШУКАХ РОЗВ'ЯЗКИ УКРАЇНСЬКИХ ПРОБЛЕМ

I

(З приводу 95-річчя ред. І. Кедрина)

Коли на пенсію виходить визначний науковець, тоді його вдячні колишні студенти й колеґи по професії складають йому вінок своїх есеїв — книгу з присвятою — за його сумлінно проведені роки навчання й наукових досліджень. Політичний діяч, залишивши державну арену партійно-політичних „ґлядіяторів", принаймні в своєму середовищі знаходить прилюдне визнання за роки спільних боїв партії в її намаганні дійти до влади чи втриматися при кермі державою. Журналісти-публіцисти не мають подібного почуття професійної солідарности, тому не буває одностайних відзначень внеску того чи іншого сеньйора української національної преси.

Якоюсь мірою — це зрозуміле явище. Журналіст-публіцист (зокрема той, що не має партійно-організаційної бази) не випрацьовує обережними писаннями затишного кутка в колі шанобливих жерців науки. Ні не вистелює він собі м'якого місця в структурі правлячої чи опозиційної партії. Це стосується зокрема українського журналіста-публіциста. Хоч-не-хоч, він переважно служить українській правді: об'єктивно-практичний або суб'єктивно-абстрактний. Читачі ждуть від нього принаймні пошуків і спроб розв'язки складних питань внутрішнього і зовнішнього становища свого суспільства. Тому що цього бойовища уникають науковці, а практичні політикани то й поготів керуються переважно мотивами користи чи шкоди для свого середовища від таких пошуків, — журналістам і публіцистам доводиться десятки років самотужки змагатися на тому фронті, де ніколи немає припинення вогню. Чим довше там хтось воює, той більшій кількості учасників „стане на пальці", втратить прихильників і придбає собі недругів.

Ось чому журналісти-пуліцисти, після певного часу т. зв. почитности — популярности — помалу зникають із форуму громадськости, яка зараз же розглядається за новими аналітиками сучасного з проєкцією на майбутнє. Так відійшли непомітно за вічний обрій громадськости численні українські публіцисти, а серед них чи не останній галановитий сучасник ред. Івана Кедрина — Зенон Пеленський. Його внесок в українську публіцистику, як і багатьох його попередників, ще досі не знайшов вінка есеїв із критичним насвітленням його ролі в розвитку української національної думки в міжвоєнні, воєнні та повоєнні десятиріччя.

Згадав я про це, прочитавши новинку про вшанування малим гуртом прихильників і співробітників 95-річчя ред. І. Кедрина. Бо і йому належалася б монографія про його життя і творчість, яка пов'язує декілька поколінь українців — читачів, журналістів і головних персонажів українського політичного, культурного, церковного і громадського життя. Навіть страшно подумати про ту відстань, яка відділяє нас усіх від початків журналістичної кар'єри цього публіциста.

Наприклад, коли я з дня народження став дійсним громадянином „самостійної суверенної ні від кого незалежної держави українського народу", тоді наш ювілят уже зробив перші кроки в журналістику та був працівником одного міністерства справжнього українського уряду в Києві. Звідтіль І. Рудницькому — майбутньому І. Кедринові — простелився шлях на чужину, спершу в характері секретаря міністра фінансів УНР, та опісля політичного еміґранта, щоб через деякий час повернутися до окупованого поляками Львова. Після 20 років видатної редакторської праці там він був змушений знову податися на чужину та, успішно уникнути небезпек Другої світової війни, поселитися в ЗСА. З тієї анабази в його свідомості збереглося незатерте відчуття реально існуючої суверенної української держави та один її кокретний знак: Хрест Симона Петлюри, виданий йому як одному з учасників успішного бою піхотного відділу Армії УНРеспубліки під Ярмолинцями, в Україні.

Будь-яка аналіза писань І. Кедрина повинна укладатися в ці історично-психологічні рамки, бо вони становлять своєрідний ключ до його ідейно-політичних настанов і пошуків за українською розв'язкою складних питань нашого народу в змінливих ситуаціях останніх 70 років. Його безпосередні знайомства з багатьма керівними діячами української держави та, опісля, крайовими й еміґраційними політиками, надають його писанням вірогідности, як свідчення спостережливого самовидця. Очевидно, ця близькість теж може зчасом „втертися" і, якоюсь мірою, кольоризувати аналізу минулих подій та оцінку окремих осіб. А все таки, його міркування й оцінки, мабуть, ближчі до об'єктивної правди, ніж подібні писання авторів, які пишуть тільки на основі прочитаного в інших.

Продуктивність ред. І. Кедрина — незвичайно велика й різноманітна. Він чи не єдиний журналіст із довголітнім досвідом парляментського звітування, та ще й із парляменту напівполіційної держави, Польщі, де виступали українські посли й сенатори, обрані українським голосами. Як „передовик" щоденника „Діло" у Львові та, згодом, її головний редактор, І. Кедрин був речником поглядів великої керівної групи громадсько-політичних діячів, що гуртувалися навкого цього й споріднених видань. Принагідно він проявляв себе кмітливим мемуаристом-хронікарем, який ще за свіжої пам'яті списував важливіші події, що їх спостерігав або й брав у них участь. Вже на початку Другої світової війни він написав репортажно-документальну студію про причини падіння Польщі. Польські читачі неприхильно зустріли цю книжку, але в ній правдиво накреслено самогубну політику польських урядів у міжвоєнних десятиріччях.

Дальше буде.

Скарборо відсвяткувало 100-ліття українців у Канаді

Достойно і величаво відзначено в **Скарборо** 100-ліття поселення українців у Канаді.

Офіційне відкриття святкувань відбулося в приміщенні міської ратуші ввечорі в неділю, 16-го червня, і довершила його Сильвія О. Федорук — Лефтенант-Ґубернатор провінції Саскачевану, нащадок перших поселенців-піонерів Канади, ще з 1898 року. У цій програмі, якою з великою ерудицією провадив отець Тарас Дусановський, взяли участь посадник міста Скарборо Джойс Тріммер, федеральний міністер Полін Бравс, спікер Онтарійського Парляменту Дейвід Варнер, та ряд парляментаристів федерального і провінційного парляментів, радних міської ради Скарборо та Метрополітарного Торонто. Взяли участь також ряд представників етно-культурних громад міста, представники українських громадських організацій та установ, очолені головою Конґресу Українців Канади, Відділ Торонто, інженером Ярославом Соколиком, який прибув зі своєю дружиною — заступником голови Світової Федерації Українських Жіночих Організацій Оксаною Соколик.

У програмі взяв участь також Український Сквадрон Королівських Канадських Летунських Кадетів під командою капітана Робіна Тайлера, а колишній командир, теперішній адміністратор сквадрону, капітан Маркіян Головатий виконував того вечора функцію „ейд-де-камп" для Лефтенант-Ґубернаторки.

У мистецькій програмі виступали збірний церковний хор української католицької церкви свв. Петра і Павла та української православної церкви св. Анни, під керівництвом Стефанії Жовнір-Клос та інж. Петра Бубели, танцювальний ансамбль „Соколи" при осередку СУМ в Ошаві та збірний Рідношкільний Хор обох парохій під керівництвом Олі Ґрод.

Святкування цього вечора закінчено „вайн енд чіз" прийняттям, влаштованим містом Скарборо для запрошених гостей, а для загалу гостей були приготовані кава та солодке у центральній залі міської ратуші.

В понеділок, 17-го червня, шановна гостя Сильвія О. Федорук при співучасті посадника міста Скарборо Джойс Тріммер (місто начислює 300.000 населення, в тому числі біля 3,000 українців), духовних отців та представників громади, посадили на пам'ятку, для відзначення цієї річниці, кущ калини в парку перед міською ратушею.

У середу вечором, 19-го червня, в Українській Католицькій Церкві свв. Петра і Павла, була відслужена Соборна Панахида за упокій душ українських піонерів Канади. Церемонієром вечора був парох Церкви о. Тарас Дусановський. Панахиду служили о. Степан Гуцуляк, котрий виголосив і святкову проповідь того вечора замість подорожуючого по Україні митрофорного протоієрея Федора Легенюка — пароха Української Православної Церкви св. Анни; о. Богдан Лукій — парох Української Католицької церкви Пресвятої Євхаристії в Торонто, о. Петро Ґалазда — від Української Католицької Церкви свв. Петра і Павла в Скарборо, та о. Павло Баб'як — гість із Боулдер, Колорадо, ЗСА. Ця Панахида заслуговувала на особливу увагу з огляду на те, що була вона хоровою прем'єрою оригінальної композиції відомого диригента і композитора Зеновія Лавришина, і була відспівана вийнятково для цього зорганізованим хором під керівництвом Стефанії Жовнір-Клос.

Під час цілого тижня жіночі організації обох парохій виставляли у великій залі міського центру експонати українського народного мистецтва, випозичені від Українського Канадського Музею, Організації Українок Канади, та різьблені й вишивані речі, принесені з власних домів. При тому роздавали відвідувачам летючки про українців Канади, які виготовив о. Тарас Дусановський.

У суботу, 22-го травня, в залі парохії свв. Петра і Павла відбувся бенкет із забавою. Головним промовцем був перший український міністер федерального уряду Канади Майкел Стар, який підкреслив великий вклад українців у всіх ділянках життя Канади. У мистецькій програмі своїм виступом захопила присутніх артистка Іванка Карасевич, якій акомпаньювала на фортепіяні панна Галя Михальчук. Вечором уміло керувала Слава Панчук-Казінс — також нащадок українського піонерського роду в Канаді, дочка заслуженого громадського діяча, журналіста, учителя, старшини Канадських Збройних Сил і відданого опікуна скитальців, покійного сотника Богдана Панчука.

Закінчила святкування 100-ліття поселення українців у Канаді наша громада в Скорборо своєю участю у Параді Дня Канади 1-го липня 1991 р. Для цього була виготовлена за проєктом і під наглядом Юрія Кошіля чудовий „фльота". На чепурно удекорованій квітами плятформі була збудована піонерська хата, накрита солом'яною стріхою, перед якою сиділа група дітей в народних строях, а в другому кінці „флоти" красувалася велика писанка та барвиста веселка. „Фльота" була удекорована канадським і українським прапорами із написом „100-ліття українців Канади". Участь імпозантного української „фльоти" у цій параді викликав загальне зацікавлення глядачів, і коментаторка по телебаченню це підкреслила.

Організуванням святкувань займалася Українсько-Канадська Громадська Рада в Скарборо, до складу якої входять члени Церковних Комітетів та представники складових організацій СУК і СУСК при Українській Православній церкві св. Анни, та ЛУКЖК і БУК при Українській Католицькій Церкві свв. Петра і Павла. Головою Ради є д-р Остап Сокольський, а співголовами — отці парохи цих двох церков.

Справді гідно і урочисто відзначила порівняно мала українська громада в Скарборо 100-ліття поселення українців у Канаді. І не дивно, що на закінчення свого перебування в Скарборо Сильвія О. Федорук між іншим сказала: „Три речі мене дуже приємно врадували під час перебування серед вас. Це святкування, які дали мені нагоду наново пережити минувшину мого народу. Дуже мило було мені побачити численну участь молоді у цих святкуваннях та їхні чудові співи й танці. Та найбільше радувала мене ця ваша дружня та гармонійна співпраця української православної та католицької громад. Велике признання належиться вам усім!".

Зоряна Яворська

У КИРГИЗІЇ ПОБУВАЛА делегація ізраїльських спеціялістів-агрономів на чолі з міністром сільського господарства Рафаелем Ейтаном. В інтерв'ю газеті „Сельская Жізнь" він заявив, що мета поїздки вивчити можливості співробітництва в ділянці сільського господарства і аграрної науки.

ЯПОНСЬКІ ТОРГОВЕЛЬНІ експерти засвідчують спад в автомобільній промисловості Японії. За перше півріччя цього року число виготовлених японськими фірмами авт впало на 1.4 відсотка і становило 6.56 мільйонів авт. Експорт впав на 2 відсотки і становив 2.85 мільйонів авт. Крім того, попит на японські авта зменшився і на внутрішньому ринку.

В КУВАЙТІ ВЖЕ ЗАГАШЕНО понад 200 нафтових свердловин, які були підірвані окупаційними іракськими військами в час їх відступу. До кінця 1991 року Кувайт має намір завершити боротьбу з вогнем.

УАПЦ...

(Закінчення зі стор. 1)

Напередодні, 13-го липня відбулось святкове засідання в Палаці „Україна", яке провадили голова Верховної Ради України Леонід Кравчук та прем'єр-міністер Вітольд Фокін. В засіданні взяли участь представники всіх політичних угрупувань в Україні. Між учасниками була і делегація від УАПЦ, яку очолив Патріярх Мстислав.

У зв'язку з річницею проголошення суверенности в Дніпропетровському 16-го липня вперше піднято на щоглу синьо-жовтий прапор, який посвятило а принесло на один з центральних майданів міста духовенство і віруючі УАПЦ. Прапор день і ніч охороняли члени демократичних організацій Дніпропетровського. Але 21-го липня на них таки напала група міліціянтів та цивільних осіб, які відтиснули охоронців, зломали щоглу та пошматували прапор.

У згаданій вище розмові з представником Патріярної Канцелярії в С. Бавнд Бруку В. Кательницький також повідомив про те, що 21-го липня відбулася в Свято-Покровській церкві в Києві на Подолі хіротонія Архимандрита Пантелеймона Романовського на Єпископа Дніпропетровського і Запорізького. Чин хіротонії довершили Патріярх Мстислав, Єпископ Рівенський і Житомирський Антоній та Єпископ Миколаївський і Херсонський Роман. Єпископ Пантелеймон, на хіротонію якого прибуло чимало гостей з Дніпропетровщини, керуватиме життям парафій УАПЦ в Дніпропетровській, Запорізькій та Кіровоградській областях.

СССР...

(Закінчення зі стор. 1)

цій справі на Польщу, Мадярщину, Чехо-Словаччину і запозичити для себе дещо з їхньої політики розпродажу великих заводів й інших підприємств західнім партнерам. Лор інформує, що на заводі ВАЗ працює 120,000 робітників (на Заході на подібному заводі наполовину менше). Там випускається на рік 700,000 пасажирських автомобілів марки „Жигулі" різних моделів. Кращі моделі під назвою „Лада" продаються переважно за кордоном. Щоб рятувати фінансову ситуацію заводу і зберегти працю багатьох тисяч робітників, Москва звернулася до американських приватних підприємств, щоб вони взяли участь у цій операції.

Автомобілі „Лада" ідуть на експорт, в більшостси до Европи і Канади. ЗСА їх не купують, бо вони не відповідають американським стандартам.

„Фіят, довідавшись про заходи совєтського уряду, звернувся до британської компанії „„Морган Ґренфел енд Ко.", щоб вона встановила правдиву вартість ВАЗ-у для того, щоб не стратити своїх раніших вкладів.

Хор „Щедрик" в Пармі

Дівочий хор „Щедрик" з Києва відвідав український православний собор св. Володимира в Пармі, Огайо. Хор перебував в Клівленді в днях 12-го до 14-го липня. Виступали на фестивалі в парафії УАПЦ св. Тройці в Норт Роялтон в суботу, 13-го липня, та на Св. Літургії в соборі св. Володимира в неділю, 14-го липня.

Дідо подбав, щоб внук став мільйонером

Головна Канцелярія УНСоюзу отримала декілька днів тому аплікацію на пенсійне забезпечення новонародженого Стефана Павла Чуйка. Його дідо Стефан Чуйко закупив для внука пенсійну грамоту із одноразовою вкладкою 7,000 дол. і цим подбав про майбутнє внука, бо нагромадження резерви на цій грамоті дасть внукові у 65-му році життя понад один мільйон долярів. Таке пенсійне забезпечення є найкращим дарунком для новонароджених дітей і ними можуть обдаровувати їх діди, чи бабуні, або батьки новонародженої дитини. На фото вгорі родина Чуйків (зліва): дідо Стефан Чуйко, батько Роман Чуйко, мати Ненсі Чуйко, бабуня Анна Чуйко та маленький майбутній мільйонер Стефан Павло Чуйко, який отримав від діда пенсійну мільйонерську грамоту. Подбав про те, щоб дідо закупив для свого першого внука цю пенсійну грамоту його приятель, головний касир УНСоюзу Олександер Блаґітка.

Пам'яті о. Ю. Гошки

Минуло п'ятдесят років, як св. п. отець Юрій Гошка в червні 1941 року був замордований НКВД.

Отець Гошка був парохом в селі Гординя Самбірського повіту. Священик-патріот боровся з польською окупаційною владою, незважаючи на небезпеку, яка йому загрожувала.

Пам'ятаю такий випадок. Перед Другою світовою війною польська поліція їздила по селах і руйнувала українські стрілецькі могили. Приїхали вони і до нашого села Гордині. Ми, ще юнаки, побігли до отця Гошки, який зразу ж прибіг до церкви, біля якої була могила. Поляки вже збирались розкопувати. Він заборонив руйнувати могилу і поляки відступили, але через кілька днів в ночі зрізали березовий хрест і розкопали її. Ми тоді упорядкували могилу і поставили новий березовий хрест з терновим вінком. Відправа і посвячення могили були урочисті. Отець Гошка виголосив палку патріотичну проповідь, останні слова якої я ніколи не забуду: „Прийде час, коли Київ і Львів подадуть собі руки і постане вільна українська держава". За це польська поліція його заарештувала і дев'ять місяців він провів у камері-одиночці в Самбірській тюрмі. Парафіяни написали листа до Митрополита Андрея Шептицького, стараннями якого о. Гошку звільнили.

Впродовж багатьох років о. Гошка був головою „Просвіти" в нашому селі, він організував кооперативу „Згода". Отець давав щедрі пожертви „Рідній Школі", українським інвалідам і різним установам. В 1939—41 роках парох виступав проти окупації большевиками Західньої України, відстоював принципи самостійности, за що його переслідувало НКВД. Якось вночі його забрали до Дублян, де йому нанесли тяжкі фізичні пошкодження і протягом шести тижнів він не міг відправляти Службу Божу в церкві.

Перед самою війною о. Гошку, який переховувався в домі одного парафіянина, схопили і кинули в тюрму в Дрогобичі, де пізніше вбили. Не стало між живими патріота-священика, але його віщі слова над могилою борців за волю України живуть: Київ і Львів подали собі руки і напевно постане наша українська держава!

Осип Бандерський

В пам'ять моїх дорогих мами і тата, чергову річницю яких відзначуємо, ми ніколи не забудемо вияву їхньої любови, духа їхньої молодости і відданости в боротьбі за вільну Україну. Моя пошана і любов до них (покійних батьків) зростає з кожним днем.

БАЛТІЙСЬКОМУ МОРЮ загрожує екологічна катастрофа. Свідченням її початку є масове захворювання і загибель риби і морських рослин. Зона, позбавлена життя, в деяких місцях досягає 14 метрів глибини. Докладні дослідження проблем Балтійського моря проводять німецькі спеціялісти з Кільського інституту океанографії.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Джорджа Буша вирішив анулювати пляни про дослідження сексуальної поведінки підлітків, що мав коштувати 18 міл. дол., після того, як консервативісти твердили, що такі досліди втручуватимуться в дуже приватні справи та вимагатимуть відповідей на образливі питання. Натомість прибічники цих дослідів уважають, що це є конечним для того, щоби запобігти непотрібним вагітностям і сексуально передаваним заразливим хворобам, як АІДС, серед підлітків у ЗСА. Минулого вівтірка Луї Салліван, секретар Департаменту опіки здоров'я і громадських обслуг, офіційно анулював цей проєкт, що мав назву „Вивчення американських підлітків", був заплянований на п'ять років, мав підтримку Публічної служби здоров'я, а в ньому мало брати участь 24,000 підлітків.

САВДІЙСЬКА АРАБІЯ, територію якої практично цілком займає піщана пустеля, від 1987 до 1990 року експортувала 8,548,000 тонн пшениці. Серед покупців савдійського зерна — не тільки арабські і азійські країни, але й Совєтський Союз.

Пам'яті Ю. Мулика-Луцика

Св. п. д-р Юрій Мулик-Луцик був одним із трьох канадських професорів-славістів, випускників Львівського університету з-перед Другої світової війни. У 1979 році відійшов у вічність св. п. проф. Константин Біда, цього року д-р Мулик-Луцик. З ласки Провидіння мені доводилося прощати обох молодших колеґ на той світ...

Всі ми перейшли „тверду школу" проф. Яна Янова, що між війнами очолював катедру україністики у Львові, й усі ми мали добрі основи для наукової й педагогічної праці власне через високий стандарт і вимогливість не тільки проф. Янова, але й інших професорів Львівського університету того часу.

Д-р Мулик-Луцик — єдиний серед нас — мав іще привілей бути студентом проф. Романа Інґардена — філософа й теоретика літератури.

Студіюючи у Львові, д-р Мулик-Луцик не міг пройти мимо етимології й ономастики і це відбилося пізніше на його наукових зацікавленнях. Залишаючи для іншої нагоди оцінку його назвознавчих праць, зокрема його синтези в цьому напрямку, рукопису „Філософські й психологічні аспекти ономастики", хочу згадати про його етимологічну спадщину, яка виявилася передусім у редаґуванні й доповненнях до „Етимологічно-семантичного словника української мови" проф. Івана Огієнка — Митрополита Іларіона у Вінніпеґу.

Як відомо, св. п. проф. Огієнко видавав у 1933—1939 роках місячник „Рідна мова" у Варшаві і крім багатьох інших статтей містив у ньому короткі статті про походження і первісне значення слів. Пізніше, уже на еміґрації в Канаді, він продовжував працю, навіть передруковував деякі матеріяли на сторінках „Віри й культури" у Вінніпеґу. У своєму „Етимологічному словнику української мови" я дбайливо цитував статті Огієнка й не раз радив йому видати їх друком у формі словника. На жаль, за життя Митрополита так не сталося і лише після його смерти у 1972 році Товариство „Волинь", точніш його Інститут Дослідів Волині, взялися за це діло. З уваги на незакінчення праці й потребу зредаґувати її, а місцями й доповнити, редактором Огієнкового словника став св. п. Мулик-Луцик. За його „редакцією й доповненнями" вийшли друком три томи.

Праця св. п. Мулика-Луцика над Огієнковим матеріялом не була легка. Насамперед треба було технічно розібратися в сила-силенній клаптиків паперу й карточок із гасловими словами, з яких багато не мали пояснень, а були тільки „реєстровими словами" для майбутнього опрацьовання. При багатьох гаслах не було „референцій до чільних етимологів" — як пише редактор у вступі до третього тому. Треба було їх підшукати й додати. Інколи треба було додати порівняльний матеріял із сусідніх слов'янських мов, головно польської й російської, а там — приклади з фолкльору, діялектні відповідники тощо.

Найбільшою заслугою св. п. Мулика-Луцика було доповнення семантичними й етимологічними даними „намічених реєстрових слів" без ніяких пояснень чи посилань на джерела. І власне тут новий редактор словника виявився справжнім ученим, подаючи не тільки відсутні дані, але й зручно наслідуючи спосіб і стиль передачі покійного первісного компілятора словника.

Власне доповнення св. п. Мулика-Луцика як у ділянці бібліографії так і фактичного матеріялу незакінчених гасел ставлять його працю на належний рівень і вказують не тільки на згадану „добру школу", з якої він вийшов, але й свідчать про його відданість справі й пошані до видатного попередника, історика й етимолога Івана Огієнка.

В історії етимологічних дослідів знаємо випадки, коли нові редактори причинялися багато до поліпшення й піднесення наукової вартости первотворів у даній ділянці.

Щоб недалеко сягати, назвемо тут відомий словник російської мови Макса Фасмера, що вийшов у Гайдельберґу в 1950-их роках німецькою мовою. Російським ученим було „не по нутру", що така важлива праця вийшла німецькою мовою й то зразу ж після війни й перемоги над німцями. І от заходами російських учених, зокрема проф. О. Трубачова, вийшов у Москві в 1960-их роках переклад Фасмерового словника з багатьма доповненнями й навіть пропусками „непристойних слів". Його тепер скрізь цитують в науковій літературі, здебільшого як „Фасмер — Трубачов". Іншими словами, перекладацько-доповняльна праця нового редактора словника знайшла своє признання в науковому світі.

Можна б те саме сказати й про словник св. п. проф. Івана Огієнка за редакцією й з доповненнями св. п. Мулика-Луцика. Все було б добре, якби не одне „але": Трубачову вдалося видати всі чотири томи Фасмерового словника, тобто цілість праці. На жаль, у нашому випадку працю доведено до третього тому — букви „О". Думаємо, що треба за всяку ціну довести діло до кінця й тут перед Інститутом Дослідів Волині велике завдання — заповіт не тільки самого проф. Огієнка — Митрополита Іларіона, але і його редактора — недавно спочилого св. п. Мулика-Луцика.

Яр. Рудницький

ДОПОВНЕННЯ

В дописі побратима д-ра Романа Барановського п.з. „Вшановано пам'ять членів військової референтури ОУН", в числі 136 з 19-го липня 1991 року, пропущено прізвища двох членів тієї військової референтури Організації Українських Націоналістів в Другій світовій війні, сотника д-ра Володимира Білозора та поручника інж. Юрія Богославця. Дякуємо за це доповнення. — Петро Войновський.

ДРУКАРСЬКИЙ ЧОРТИК

У статті „Рефлексії на тлі дійсності в Україні" („Свобода" з 13-го липня) в тексті про російську національну меншість в Україні надруковано нацистська замість національна меншість. — Ред.

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ТАРАС БАРАН, член УНС Відд. 416 Т-ва ім. І. Котляревського в Гамільтоні, помер 16-го травня 1991 року на 71-му році життя. Нар. 1920 року в м. Бучач, Україна. Членов УНС став 30-го грудня 1985 року. Залишив у смутку дружину Ольгу, доню Дарію, брата Івана з родиною, сестру Марту й дальшу родину і щирих добрих приятелів. Похорон відбувся 18-го травня 1991 року на цвинтарі св. Володимира в Оквіл, біля Торонто.

Вічна Йому пам'ять!

Катруся Онуфрик, секр.

МАРТИН ІЛЬЧИШИН, член УНС Відд. 221-го Т-ва св. Стефана в Чикаґо. Помер 7-го червня 1991 року на 72-му році життя. Нар. 1918 року в Перемишлі, Україна. Членом УНС став 1949 року. Залишив в смутку дружину Марію, четверо дітей, Анну, Володимира, Дмитра і Тересу з родинами, 10 внуків і 2 правнуків і сестру в Україні. Похорон відбувся 11-го червня 1991 року на цвинтарі св. Миколая в Парк Ридж. Ілл.

Вічна Йому пам'ять!

М. Карачевський, секр.

ВАСИЛЬ ВОВК, член УНС Відд. 371-го Т-ва „Запорозька Січ" в Нюарку, Н. Дж. помер 21-го лютого 1991 року на 72-му році життя. Нар. 1-го грудня 1918 року в Нюарку. Став членом УНС в 1936 році. Залишив у смутку дружину Шарльотту, синів Євгена і Івана, дочок Карлю Ленді і Барбару Вовк, трьох внуків і три внучки і три правнучки. Похорон відбувся 23-го лютого 1991 року на цвинтарі Діксон Меморіял Ґарденс, Діксон, Тн.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

АНДРІЙ ВОЛОШИН, член УНС Відд. 102-го ім. свв. Петра і Павла в Клівленді, Огайо, помер 17-го травня 1991-го року на 68-му році життя. Нар. 9-го вересня 1922 року в Добромилі, Україна. Членом УНС став в 1966 року. Залишив у смутку дружину Ольгу, дочку, сина і внуків. Похорон відбувся на цвинтарі Вініс Ґарденс у Норт Порті, Фла.

Вічна Йому пам'ять!

Микола Бобечко, секр.

ЛЕВ ЛУКОМСЬКИЙ, член УНС Відд. 423-го Т-ва Коновальця в Чикаґо, Ілл. Помер 1-го червня 1991 року на 66-му році життя. Нар. в 1925 році в Стрию, Україна. Став членом УНС в 1983-му році. Залишив у смутку дружину Любомиру, маму Антонію Лукомську, сестру Віру Роговську з родиною, шваґерки Віру Іваницьку та Богданну Комаринську з родиною та ближчу й дальшу родину в Америці, Канаді, Україні й Польщі. Похорон відбувся 4-го червня 1991 року на цвинтарі св. Миколая, Чикаґо, Ілл.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

МАРІЯ ВАЛІҐУН, член УНС і секретар 99-го Відділу ім. св. Миколая у Вілкіс Беррі, Па. померла 6-го травня, 1991 року на 71-му році життя. Нар. 13-го жовтня 1919 року в Бридж Порті Конн. Членом УНС стала в 1944 року. Залишила в смутку синів Карла і Роберта, дочок Ненсі і Анну Марію Люзану, вісім внуків, брата Йосифа Замулінського і сестру Олену. Похорон відбувся 8-го травня 1991 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Плейн, Па.

Вічна Її пам'ять!

Секретар